

УДК 336.74:330.133:33.025,12

Мозговий О.М., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних фінансів Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, заслужений економіст України

Мусієць Б.Р., аспірант кафедри міжнародних фінансів, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, м. Київ

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТОВАРНО-ГРОШОВИХ ВІДНОСИН: ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ

Стаття присвячена дослідженню теоретичних основ державного регулювання товарно-грошових відносин в сучасних умовах розвитку світової економіки. У статті визначено ключові аспекти сутності кейнсіанської теорії, монетарної теорії, найбільш важливі у контексті економічних перетворень у країнах з ринковою економікою і з новою ринковою економікою висновки кейнсіанства та монетаризму. Монетаризм і кейнсіанство розглядаються не тільки як економічні теорії, але й як механізм відповідної поведінки держави в економічних відносинах. Увага приділяється пошуку оптимальних меж державного втручання у грошово-кредитну сферу, дієвої комбінації монетарних інструментів, раціонального механізму грошово-кредитного регулювання, що має цілеспрямовано і ефективно впливати на економічні процеси та забезпечувати стабільні темпи економічного зростання. Наголошується на необхідність подальших розробок у сфері державного регулювання товарно-грошових відносин з огляду на нарощення кризових явищ та дисбалансів в країнах світу на сучасному етапі розвитку світової економіки.

Ключові слова: державне регулювання, товарно-грошові відносини, кількісна теорія грошей, кейнсіанська теорія, монетарна теорія, монетарна політика, ринкова економіка.

Літ.12

Мозговой О. Н., Мусиц Б.Р.

ГОСУДАРСТВЕННОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ТОВАРНО-ДЕНЕЖНЫХ ОТНОШЕНИЙ: ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ

Статья посвящена исследованию теоретических основ государственного регулирования товарно-денежных отношений в современных условиях развития мировой экономики. В статье определены ключевые аспекты сущности кейнсианской теории, монетарной теории, наиболее важные в контексте экономических преобразований в странах с рыночной экономикой и с новой рыночной экономикой выводы кейнсианства и монетаризма. Монетаризм и кейнсианство рассматриваются не только как экономические теории, но и как механизм соответствующего поведения государства в экономических отношениях. Внимание уделяется поиску оптимальных границ государственного вмешательства в денежно-кредитную сферу, действенной комбинации монетарных инструментов, рационального механизма денежно-кредитного регулирования, что целенаправленно и эффективно должно влиять на экономические процессы и обеспечивать стабильные темпы экономического роста. Отмечается необходимость дальнейших разработок в этой сфере с учетом наращивания кризисных явлений и дисбалансов в странах мира на современном этапе развития мировой экономики.

Ключевые слова: государственное регулирование, товарно-денежные отношения, количественная теория денег, монетарная политика, кейнсианская теория, монетарная теория, рыночная экономика.

Mozgovyi O.M., Musiiets B.R.

**STATE REGULATION OF COMMODITY–MONEY RELATIONS :
THEORETICAL BASIS.**

The article investigates theoretical foundations of state regulation of commodity-money relations in the current conditions of the global economy. In the article the key aspects of the essence of Keynesian theory, monetary theory, the most important in the context of economic transformation in emerging economies and the new market economies conclusions Keynesianism and monetarism. Monetarism and Keynesianism are considered not only as an economic theory, but also as a mechanism for appropriate behavior of the state in economic relations. Attention is paid to finding the optimum limits of government intervention in the monetary sphere, the effective combination of monetary instruments, rational mechanism of monetary management that is focused and effective influence on economic processes and to ensure stable economic growth. It is noted that further developments in this area in view of the increasing crisis and imbalances in the world at the present stage of the world economy.

Keywords: government regulation, commodity-money relations, the quantity theory of money, Keynesian theory, Monetary theory, monetary policy, market economy

Постановка проблеми. Товарно-грошові відносини – це форма економічних відносин між відособленими товаровиробниками, які пов'язані між собою суспільним поділом праці. Встановлюються через купівлю — продаж та обмін товарів і послуг. Обмін товарів виник ще в умовах первіснообщинного ладу, коли общини обмінювались між собою надлишками певних видів продукції. З появою обміну продукти стають товарами. Поступово, з розвитком розподілу праці товарно-грошові відносини охоплюють все більшу кількість видів конкретної праці. Нині у розвинутих країнах Заходу виготовляється близько 1 млрд. найменувань промислової продукції. Об'єктами товарно-грошових відносин стають також матеріальні послуги, інтелектуальна власність (патенти, ліцензії, „ ноу-хау" та ін.). Прискорення процесу обміну відбувається з появою грошей, особливо з розвитком їх сучасних форм — кредитно-паперових грошей. Для сучасного етапу еволюції товарно-грошових відносин характерною є дія двох протилежних тенденцій: до їх розширення і до поступового обмеження. Кожна з цих тенденцій у межах окремих підприємств (об'єднань), в т.ч. монополістичних, в окремих сферах економіки, в масштабі національних держав та регіональних економічних об'єднань діє своєрідно з переважанням то однієї, то іншої. Ці дві тенденції мають місце і в Україні.

Сукупність заходів, за допомогою яких здійснюється вплив на стан грошового обігу і кредиту з метою регулювання господарської кон'юнктури носить назву грошово-кредитна (монетарна) політика.

Ефективно стимулювальна монетарна політика здатна надати економіці імпульси для зростання, забезпечити умови для високих й стабільних темпів розширеного відтворення. Водночас прорахунки і помилки у сфері грошово-кредитного регулювання чинять руйнівний вплив на господарську систему країни. Тому пошук оптимальних меж державного втручання у грошово-кредитну сферу, дієвої комбінації монетарних інструментів, раціонального механізму грошово-кредитного регулювання дає змогу цілеспрямовано і ефективно впливати на економічні процеси та забезпечувати стабільні темпи економічного зростання, що є надзвичайно актуальним як для економік країн світу, так і для вітчизняної економіки і тому дуже важливим є визначення теоретичних основ державного регулювання товарно-грошових відносин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями дослідження впливу державного регулювання на товарно-грошові відносини та його теоретичних основ займаються як вітчизняні, так і зарубіжні науковці. Серед представників зарубіжної наукової думки вагоме місце посідають Ф. Аллен, М.Блауг, Д. Гейла, Коші Матхай, Р. Лукас, К. Лоуш, Лоренцо Біні Смігі, Ф. Мишкін, та інші.

В українській літературі багато уваги приділяється окремим аспектам розвитку товарно-грошових відносин у наукових працях А. Гальчинського, В. Гейця, О. Дзюблюка, Т. Ковальчука, С. Корабліна, В. Матвієнка, І. Мітюкова, А. Мороза, В. Найдьонова, М. Савлука, А.Сменковського, В. Стельмаха, М. Пуховкіної, А. Чухно та іншими. Напрацювання цих вчених мають велике теоретичне та практичне значення, створюють підґрунтя для подальших розвідок в даному напрямі, а їхній дискусійний характер та неоднозначність визначають актуальність систематизації досліджень теоретичних основ державного регулювання товарно-грошових відносин відповідно до сучасних викликів світового економічного розвитку.

Постановка завдання. Метою дослідження є теоретичні основи державного регулювання товарно-грошових відносин, що є підґрунтям формування сучасної монетарної політики.

Для досягнення поставленої мети були сформульовані наступні задачі:

- дослідити теоретичні основи державного регулювання товарно-грошових відносин;
- проаналізувати сутність кейнсіанської теорії; її сучасний вплив на розвиток країн з ринковою економікою;
- визначити основи монетарної теорії, її протиріччя та сучасну практичну реалізацію.

Виклад основного матеріалу дослідження. Класичні і неокласичні теорії розглядали гроші як самоцінний фактор економічного розвитку. Після фізіократів та марксистів виробництво не розглядалося як важливий самостійний фактор економіки. Ці теорії вважали єдиним ефективним і можливим ринкове саморегулювання і тому виявилися неспроможними під час Великої депресії 1929-1933 рр., коли ціни постійно знижувалися, але попит залишався нижче пропозиції. Ринкові регулятори не спрацьовували, тобто монетарні фактори у розумінні неокласиків в цій ситуації не здійснювали впливу на економічний розвиток; передумова Рикардо, про те, що пропозиція автоматично визначає попит відіграла негативну роль.

Банкрутство класичної теорії, яка базується, на думку Кейса, на тому, що: по-перше, реальна заробітна плата дорівнює граничній важкості праці при існуючій зайнятості; по-друге, не існує такого явища як «вимушене» безробіття; по-третє, пропозиція породжує попит, сукупна ціна попиту дорівнює сукупній ціні пропозиції — під час Великої депресії обумовило необхідність кардинального перегляду багатьох її положень, спонукало ведучих економістів насамперед більш детально розглянути роль сукупного попиту в економіці, а також розробити відповідні конкретні пропозиції відносно коригування державної економічної політики в умовах кризи перевиробництва.[4, с.31] За декілька років до Кейнса Людвіг Ерхард в статтях періоду Великої депресії (зокрема, «Надзвичайний шлях», 1931 р., і «Оживлення економіки за рахунок факторів споживання», 1932 р.) висунув концепцію формування економічної політики в умовах значного безробіття, низьких доходів населення, не завантажених основних виробничих фондів, притаманних кризі перевиробництва.[4, с.28] Він звернув увагу на два підходи до грошово-кредитної й інвестиційної політики. З одного боку, створення нових робочих місць на вузькій базі існуючого капіталу у вигляді заощаджень не може впливати на ситуацію, яка має місце під час кризи перевиробництва; з іншого боку, масштабні дії, що пов'язані з випуском нових грошей і наданням кредитів, більш ефективні, але пов'язані з ризиком валютно-політичного характеру. Але необхідно звернути увагу на зауваження Л. Ерхард, де він зазначає, що не треба надавати останній безпеці такого значення, яке вона має. «Валюта придбає примат над економікою, яким вона ні яким чином не володіє. Нашою першою і єдиною турботою має бути економічний добробут, а валютно-технічні заходи виправдані тільки тоді, коли вони безумовно служать досягненню цієї мети. Валюта не є чимось, що стоїть на одному ступені з економікою, вона є одним з її допоміжних механізмом». [9, с.22] В умовах перевиробництва найбільш прийнятним є не фінансування проектів, які не змінюють ситуацію на ринку споживання (а

саме будівництво шляхів, меліорація і т.п.), а кредитування споживчих витрат, незважаючи на можливий інфляційний ефект, яке більш ефективно завдяки досягненню більш високого рівня зайнятості, використання виробничих потужностей, тобто відновлення стану ринкової рівноваги на більш високому рівні. Як зазначає Л.Ерхард, «мова йде не про вкладання капіталів і не про розширення виробництва, а про більш повне використання потужностей виробничих об'єктів, що вже існують. У наявності недолік коштів на підприємствах, короткострокових кредитів для зростання виробництва». [9, с.25]

Найбільш ефективним, і як вважає Л. Ерхард «єдиним» можливим, напрямом надання таких кредитів є виробництво товарів народного споживання. Тільки за таких умов емісійне кредитування стане інфляційно безпечним, тому що призведе до збільшення товарного поповнення ринку, і кожний процент приросту купівельної спроможності урівноважиться виникненням еквівалента споживчих товарів. Одночасно, необхідно забезпечити суворий контроль ефективності і цільового використання кредитів, без чого вони залишаться «ізолюваним і механічним засобом». Таким чином, якщо мова йде про ліквідацію перевиробництва, Л. Ерхард нехтує інфляцією заради зростання виробництва. Він також вважає, що між інфляцією і «обсягом грошей, які знаходяться в обігу, не існує ніякого причинного зв'язку, інфляція породжується тільки тим, що середньостроковому плані чи безпосередньо можуть виникнути доходи від діяльності, які не приносять реальної користі економіки». [9, с.20]

Таким чином, механізми економічної політики в умовах кризи перевиробництва-недоспоживання значно відрізняються від тих, які вважалися легітимними класичною теорією. Реалії економічного життя початку 30-х рр.. пред'явили вимоги відносно пристосування теоретичних постулатів до практики, що і було зроблено Джоном Мейнардом Кейнсом (1883-1946) в роботі «Загальна теорія зайнятості, процента і грошей» (1936). Він вперше розглянув теоретичні питання формування балансу попиту і пропозиції з врахуванням практики, що значним чином вплинуло на подальший розвиток теорії товарно-грошових відносин, інфляції і інфляційних процесів.

Важлива різниця між поглядами Кейнса і неокласиків полягає в тому, що Кейнс переніс центр тяжкості з цінних і грошових факторів на виробництво, знайшовши механізми, які призводять до недосконалості ринкового саморегулювання, що визначає доцільність і необхідність державного регулювання економіки. Переважно завдяки рецептам Кейнса західні країни змогли подолати економічну кризу, і головним чином завдяки їм було досягнуто економічне зростання 50х-60х рр.. ХХ сторіччя. Увесь світ визнає, що всі післявоєнні досягнення західного суспільства до середині 70 – х рр.. ХХ сторіччя пов'язані з практичною реалізацією теоретичних положень Дж. М. Кейнса, його рецептів.

Основним логічним висновком Кейнса є неефективність так званого «laissez faire», тобто вільного ринку. Термін «laissez faire» вперше обґрунтований у роботах економістів класичної школи - політекономії (зокрема, у праці А. Сміта «Дослідження про природу і причини багатства народів» - втім, термін був введений не самим Смітом і, судячи з його відношенню до Навігаційним актам і закону про лихварство, догматистом у цьому питанні він не був). Існує значна ймовірність такого розвитку подій, коли нарощування капіталу за рахунок споживання призводить до неминучої втрати нормою процента регулюючої функції, неконтрольованого збільшення безробіття і падінню виробництва. Суспільства повинні контролювати схильність до споживання і норму процента, а не притримуватися «laissez faire» [2,с.306]. Кейнс відмічав, що проблема недоспоживання не є новою, на неї звертали увагу починаючи з XVI ст.. Тому незрозумілим є ігнорування сучасними економістами гострої проблеми недоспоживання в перехідних економіках і в країнах з новою ринковою економікою.

Кейнсіанська теорія кардинально переглянула непристосовані до умов дефляції положення кількісної теорії грошей. Було доведено, що виробництво (компонент Т рівняння

обміну) є самоцінна величина. Найбільш важливими у контексті економічних перетворень у країнах з ринковою економікою і з новою ринковою економікою можна вважати наступні висновки Кейнса і його послідовників (К.Вікселля, Л.Харріса, К.Макконнелла, С.Брю та інших):

- ефективний попит, який встановлюється при рівновазі платоспроможності попиту і пропозиції, не обов'язково забезпечує високий рівень зайнятості і використання виробничих потужностей;

- загальний рівень цін не буде значно зростати до тих пір, поки частково не використовуються ресурси, внаслідок чого зростання ефективного попиту при цих умовах завжди буде сприяти більш повному використанню економічного потенціалу;

- найбільш ефективним шляхом підвищення платоспроможності попиту і збільшення виробництва за названих умов (за висновком Л. Ерхарда) є надання короткострокових кредитів підприємствам, які виробляють товари народного споживання; збільшення інвестицій у виробничі фонди є недоцільним;

- відповідно до «основного психологічного закону» Кейнса, споживання збільшується разом із збільшення доходу, але не у такому ступеню (споживання збільшується повільніше, ніж дохід), заощадження і інвестиції — навпаки, збільшуються разом із збільшенням доходу, при цьому більш швидкими темпами;

- мультиплікативний ефект інвестицій тим більше, чим вище гранична схильність до споживання, їх збільшення крім того призводить до зростання цін через зростання попиту на капітальні товари («ефект Вікселля»), тому нарощування інвестицій за рахунок споживання неприпустимо;

- кількість грошей в обігу не здійснює безпосереднього впливу на стан економіки, а відображається на ньому насамперед через механізм ставки процента; в умовах кризи перевиробництва факторів грошової маси і інфляції придбають другорядний характер у порівнянні з показниками доходів і використанням виробничого потенціалу. Останнє в умовах високої інфляції і неповного використання виробничого потенціалу визначає необхідність активізації державної економічної політики та її переорієнтації від заходів обмежувального характеру на заходи стимулювання попиту і виробництва;

- необхідність активної ролі держави в економіці обумовлено і тим, що (за А. Пігу) деякі витрати можуть бути неефективними для окремих суб'єктів господарювання, але ефективними для суспільства у цілому, що спростовує у принципі абсолютну дієвість смітівської «невидимої руки» вільного ринку [4, с.42].

У 50-ті—70-ті роки ХХ сторіччя виникла сучасна версія неокласичної теорії товарно-грошових відносин, яка носить назву «монетарної», у наслідок так званої «ревізії» кейнсіанської теорії, де було визначено недоліки побудов Кейнса, такі як допущення рівноваги при неповній зайнятості та інформаційної недосконалості ринку. Головний постулат монетаризму — єдиним завданням державної економічної політики є стримування інфляції шляхом обмеження грошової маси в обігу, а всі інші завдання повинні вирішуватися вільним ринком. Монетаристська теорія не має за мету забезпечення стабільного економічного зростання чи досягнення повної зайнятості. Вона лише надає рецепти фінансового оздоровлення економіки, як має забезпечити економічну свободу і сприятливу атмосферу для підприємницької діяльності. Монетаризм, як відзначає М.Фрідмен, це ідеологія економічної стабільності, яка забезпечується підтримкою вільного підприємництва, конкуренції і економічного ризику [7, с.7]. Ці перераховані постулати (які за визначенням викликають сумнів в ефективності їхнього використання у перехідних економіках та з новою ринковою економікою) зводять монетаризм, на відміну від кейнсіанства, в ранг єдиної можливої економічної політики як у короткостроковій, так і довгостроковій перспективі і під впливом так міжнародних організацій як Світовий банк, Міжнародний Валютний фонд, Світова торговельна організація впроваджуються в країни з перехідною економікою і в країни з новою ринковою економікою. Хоча, необхідно

відзначити ефективне використання ідей монетаризму у формуванні економічної політики країн Європейського Союзу.

Основні принципи сучасної ринкової економіки, що сформульовані М.Фрідменом та іншими економістами представниками «чиказької школи» (Ф. Найтом, Дж. Стиглером, Дж. Вайнером, Г.Саймонсом, Ф. Кейгеном, А. Голдменом) в 50-ті рр. XX ст. на противагу кейнсіанству, наступні: по-перше, саморегуляція ринку; по-друге, вільна конкуренція; по-третє, джерела труднощів і криз — зовнішні фактори і втручання держави в економіку; по-четверте, що викликає необхідність обмежити максимально регулюючу роль держави; по-п'яте, головним механізмом економічного регулювання є грошово-кредитна (монетарна) політика; по-шосте, основним змістом грошово-кредитної (монетарної) політики має бути, насамперед, обмеження заробітної плати, тому ще саме вона здійснює головний вплив на ціни; по-сьоме, грошово-кредитна (монетарна) політика має формуватися відповідно до теорії очікувань, оскільки саме особистості з їхніми очікуваннями формують соціальне середовище, де функціонує ринкова економіка.[4,с.44-45]

Саме монетаризм є спадкоємцем ідей класиків — від Локка до Хікса, але у чистому вигляді від теоретичних досягнень класичної економічної науки він успадкував лише чотири елемента і при цьому відкинув теоретичні і практичні обмеження, про які попереджали автори цих положень: перший, безумовне, аксіоматичне сприйняття ефективності дії смітівської «невидимої руки», досконалість ринкового саморегулювання економіки, що функціонує за принципом вільного ринку; другий, рівняння обміну Фішера; третій, фактори інфляції у формулюванні Г. Касселя; четвертий, положення Дж. Хікса про визначальний вплив зростання заробітної плати на рівень цін.

Серед економістів-практиків, що використовували монетарну теорію у формуванні економічної політики країни Найдъонов В.С. і Сменковський А.Ю., насамперед, наприклад, відмічають Р.Дорнбуша та Дж. Сакса (США), Л.Бальцеровича (Польща), В.Клауса (Чехія), Є. Гайдара (Росія), В.Пинзеника, В.Ющенко (Україна) та інших [4,с.52-53]. Практична реалізація монетарних рецептів зводиться до реалізації таких заходів загального характеру як : забезпечення невтручання держави в економічну діяльність, утому числі незалежності банківської системи від уряду; забезпечення вільної конкуренції і ціноутворення; лібералізація зовнішньоекономічної діяльності; контроль обсягу грошової маси шляхом застосування «політики доходів» (стримування номінальної заробітної плати) і забезпечення таким чином низького рівня інфляції; зниження податкового навантаження на економіку до рівня, що дозволяє фінансувати використання державою її « природних», з точки зору монетаристів, функцій (урядові установи, правоохоронні органи, оборона, державна безпека і т.п.). зниження бюджетного дефіциту до по можливості більш низької величини, що досягається насамперед скороченням бюджетних витрат: ліквідацією дотацій і субсидій; скороченням соціальної сфери, яка утримується з бюджету, скорочення кількості державних службовців і т.п. ; фінансування бюджетного дефіциту виключно з неемісійних джерел: внутрішніх і зовнішніх запозичень.

Але, насправді, основа концепції монетарної політики, закладена М.Фрідманом, має протиріччя. По-перше, відсутній аналіз впливу ступеню монополізації економіки на динаміку цін, що ставить під сумнів використання монетаризму в країнах, де цей ступінь високий, у тому числі в пострадянських країнах. По-друге, монетаризм не розглядає можливості послаблення грошових обмежень у періоди циклічних криз перевиробництва (Р. Селден вияснив , що протягом ділового циклу швидкість обігу грошей зростає у фазі розширення і знижується — у фазі стиснення [8,с.40], тому період Великої депресії та її подолання монетаристами не досліджується). По-третє, теоретичні побудови засновників монетаризму суперечать не тільки кейнсіанській теорії, але і висновкам Оукена і Семюелсона (між інфляцією і виробництвом існує пряма залежність) , підтвердженими

фактичними даними [6,с.330]. По-четверте, у монетарній теорії використовується гіпотеза раціональних очікувань, яка у принципі неадекватна реальності. Теорія монетаризму будується як модель ідеального ринку з досконалою конкуренцією. Але у реальності таких передумов не існує. Тому логічна на перший погляд теоретична концепція перероджується в догму. І головне, що всі теоретичні і практичні висновки Фрідман зробив на основі аналізу економіки США, яка суттєво відрізняється від економік країн, що розвиваються [4,с.58-59].

Взагалі, монетаризм має маніпулятивний, «експортний» характер і спрямованість на досягнення політичних цілей. Кейнсіанська «економіка попиту» як і раніше визначає економічну політику розвинених країн. Монетаристська теорія, що опонує кейнсіанству, грає, скоріше, допоміжну роль, допомагаючи попередити «перегрів» економіки і пов'язане з ним зростання інфляції. Але, сьогодні країнам, що розвиваються, рецепти монетаризму нав'язуються у якості єдиної допустимої програми економічних реформ. У цілому, монетаризм і кейнсіанство, це не тільки економічні теорії, але й механізм відповідної поведінки держави в економічних відносинах.

Висновки з дослідження та перспективи подальших розвідок. Із логіки нашого дослідження можна зробити наступні висновки:

Таким чином, в основі державного регулювання товарно-грошових відносин і формування сучасної монетарної політики багатьох країн світу лежать класичні і неокласичні теорії, які розглядали гроші як самоцінний фактор економічного розвитку. Під час Великої депресії виникла необхідність кардинального перегляду багатьох їхніх положень, що спонукало ведучих економістів насамперед більш детально розглянути роль сукупного попиту в економіці, а також розробити відповідні конкретні пропозиції відносно коригування державної економічної політики в умовах кризи перевиробництва. І як наслідок виникла кейнсіанська теорія, яка визначила неефективність вільного ринку, бо існує значна ймовірність такого розвитку подій, коли нарощування капіталу за рахунок споживання призводить до неминучої втрати нормою процента регулюючої функції, неконтрольованого збільшення безробіття і падінню виробництва, тому суспільства повинні контролювати схильність до споживання і норму процента, а не притримуватися вільного ринку; кардинально переглянула непристосовані до умов дефляції положення кількісної теорії грошей і довела, що виробництво є самоцінна величина. Кейнсіанська «економіка попиту» як і раніше визначає економічну політику розвинених країн.

Монетарна теорія – це сучасна версія неокласичної теорії товарно-грошових відносин, яка виникла наслідком так званої «ревізії» кейнсіанської теорії, де було визначено недоліки побудов Кейнса, такі як допущення рівноваги при неповній зайнятості та інформаційної недосконалої ринку і головним постулатом якої є те, що єдиним завданням державної економічної політики є стримування інфляції шляхом обмеження грошової маси в обігу, а всі інші завдання повинні вирішуватися вільним ринком. Монетаристська теорія не має за мету забезпечення стабільного економічного зростання чи досягнення повної зайнятості, а лише надає рецепти фінансового оздоровлення економіки, як має забезпечити економічну свободу і сприятливу атмосферу для підприємницької діяльності. Основні постулати монетарної теорії, на відміну від економічної теорії Дж.М.Кейнса, зводять її у ранг єдиної можливої економічної політики як у короткостроковій, так і довгостроковій перспективі, хоча виникають сумні в ефективності їхнього використання у країнах з перехідною економікою та в країнах з новою ринковою економікою. Кейнсіанство і монетаризм — це не тільки економічні теорії, але й механізми відповідної поведінки держави в економічних відносинах.

Сьогодні Україна перебуває у глибокій і системній кризі, яка стосується всіх аспектів суспільного життя, але особливо рельєфно виявляється у грошово-кредитній сфері, де монетарна політика є найважливішим інструментом регулювання процесів у

цій сфері. Зосередження на пошуку прийнятних рішень Національного банку України, які відповідали б ситуації в Україні, є нині дуже важливо. Монетарна політика, щоб бути успішною, повинна бути адекватною умовам України.

Необхідно врахувати значні зміни взаємозв'язків між економічними та монетарними змінними і відповідно відкоригувати грошово-кредитні механізми шляхом часткової зміни каналів, умов та обсягів грошової емісії, а також створення публічних неприбуткових фінансово-кредитних установ для вирішення цих завдань.

Щоб реалізувати досягнення в монетарній сфері і вивести економіку зі стану тривалої стагнації, потрібно прискорити формування ринкового механізму функціонування економіки України. Тільки за цієї умови можна буде довести, що результативність монетаристських підходів не обмежується лише грошово-кредитною сферою, а й проявляється у сфері реальної економіки. А також більш ефективно використати рекомендації представників представників Кейнсіанської теорії і монетаристської теорії.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Базілінська О.Я. Макроекономіка. Навчальний посібник / 2-ге видання, випр. — К. : Центр учбової літератури, 2009 – 442 с.
2. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости, процента и денег. // Кейнс Дж.М. Избранные произведения. – М. : Экономика, 1993. – С. 224-518; Антология экономической мысли.
3. Моисеев С.Р. Денежно-кредитная политика: теория и практика : учеб пособие / С.Р. Моисеев. – М.: Московская финансово-промышленная академия, 2011.- 784 с. (Университетская серия).
4. Найденов В.С., Сменковский А.Ю. Инфляция и монетаризм. Уроки антикризисной политики.– Б.Ц:ОАО «Белоцерковская книжная фабрика», 2003. – 352 с.
5. Основи економічної теорії: політ економічний аспект: Підручник / Відп.ред. Г.Н.Климко. – 5-те вид., випр. – К.: Знання-Прес, 2004. – 615 с. – (Вища освіта XXI століття) - с.538
6. Семюелсон П., Нордгауз В. Макроекономіка. –К.: Основи, 1995. – 188с.
7. Фридмен М. Колличественная теория денег.— М.: Эльф пресс, 1996 – 244 с.
8. Фридмен М. Если бы деньги заговорили...— М.: Дело, 1998 – 245 с.
9. Эрхард Л. Полвека размышлений: Речи и статьи. – М. : Руссико : Ордынка, 1993. – 608 с.
10. Koshy Mathai . Monetary Policy: Stabilizing Prices and Output. // Koshy Mathai is the IMF's Resident Representative in Sri Lanka.// Finance & Development—March28, 2012 — Електронний доступ: —<http://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/basics/monpol.htm>
11. Lorenzo Bini Smaghi .Financial stability and monetary policy: Challenges in the current turmoil // Lorenzo Bini Smaghi – Member of the Executive Board European Central Bank // CEPS joint event with Harvard Law School on the EU-US financial system. – New York, 4 April 2008— Електронний доступ: http://www.scielo.br/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S0034-71402013000400003
12. Walsh, Carl E. Monetary theory and policy / Carl E. Walsh.— 3 rd. ed.— Massachusetts Institute of Technology.— 2010.— 613 p.